

عنوان مقاله:

تحلیل صحت انتساب دیوان خطایی به شاه اسماعیل اول صفوی بر اساس نظریه ژرار ژنت

محل انتشار:

فصلنامه شعرپژوهی (بوستان ادب)، دوره 15، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

ابراهیم دانش - گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی

سجاد حسینی - گروه تاریخ و جامعه شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی

خلاصه مقاله:

شاه اسماعیل اول صفوی، میراث‌دار سیاست و شجاعت شیوخ متاخر صفوی، شیخ جنید و شیخ حیدر، و جد مادری‌اش، اوزون حسن آق-قویونلو، و فضیلت و معنویت شیوخ متقدم صفوی، به ویژه شیخ صفی‌الدین اسحاق اردبیلی بود. به گواهی برخی منابع معتبر تاریخی و ادبی، وی طبع شاعری داشت و دیوان خطایی منسوب به اوست؛ اما صحت این انتساب مخالفان و موافقان دارد. این مقاله به شیوه‌ی توصیفی-تحلیلی، به بررسی دیوان خطایی و منابع ادبی و تاریخی دوران صفوی بر اساس نظریه‌ی ترامنتی ژرار ژنت پرداخته و به این نتیجه رسیده که با توجه به قراین پیرامنی درونی و بیرونی، انتساب دیوان مذکور به شاه اسماعیل اول صفوی پشتوانه‌ی علمی، ادبی و تاریخی محکمی دارد. بیشترین قراین پیرامنی درونی این انتساب، مربوط به «عنوان دیوان» و «تخلص شاعر» است که علاوه بر دلالت بر شخصی واحد، در دیوان خطایی بارها در کنار هم آمده‌اند. همچنین بیشترین قراین پیرامنی بیرونی، مربوط به گزارش‌های تذکره نویسان درباره‌ی شاعری و انتساب دیوان خطایی به وی با نقل نمونه‌ای از اشعار اوست. دیگر قراین پیرامنی عبارت‌اند از: اشارات مورخان، مولفان فرهنگ‌ها و دایره‌المعارف‌ها، سلسه‌النسب‌ها، سفرنامه‌ها، عاشیق‌ها و... به شاعری وی که روی هم رفته صحت انتساب دیوان خطایی را به او تایید می‌کنند.

کلمات کلیدی:

واژه‌های کلیدی: دیوان خطایی، ژرار ژنت، شاه اسماعیل اول، قراین پیرامنی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1687125>

